

เทศน์เช้า วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๒

พระอาจารย์สงบ มนัสสุนโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม อยากรู้สัตว์ชนสัตว์ๆ แต่มันลึกกลับ
ซับซ้อนจนท่านทอดอาลัย ท่านไม่อยากจะสอนนะ

แต่มันเป็นสัจจะเป็นความจริงใจ เพราะว่าท่านสร้างบุญญาธิการมา ๔ อสงไขย ๘
อสงไขย ๑๖ อสงไขย การสร้างบุญญาธิการมา ท่านเป็นพระโพธิสัตว์มา พระโพธิสัตว์มันข้อง
อยู่กับโลก อยู่กับวัฏฏะ เวลาสิ้นกิเลสไปเป็นศาสดา เวลาอบรมสั่งสอนขึ้นมา พระสารีบุตร พระ
โมคคัลลานะเป็นอัครสาวกเบื้องซ้ายเบื้องขวา เวลาสั่งสอนมาได้ ๖๐ องค์ เห็นไหม “เธอ
ทั้งหลายพ้นจากบ่วงที่เป็นโลกและบ่วงที่เป็นทิพย์” นี่สำคัญมาก

เพราะถ้าบ่วงที่เป็นโลกมันไม่ติดในโลกธรรม ๘ ใจ มันไม่ติดชื่อเสียง มันไม่ลำเอียงใจ นี่
พ้นบ่วงที่เป็นโลก

เวลาพ้นบ่วงที่เป็นทิพย์ ทิพย์สมบัติๆ ก็หลุดพ้นไปแล้วใจ มันไม่ลำเอียงจะไม่สอนมนุษย์
จะไปสอนเทวดา เทวดาเขาสอนง่ายใจ

หลวงปู่มั่นท่านพูด ท่านพูดให้หลวงตาฟัง บอกเทวดาสอนง่าย เพราะว่าเขาเชื่อสัตย์
เวลาพูดสิ่งใดไปแล้วเขาเข้าใจได้ มนุษย์พูดแล้วไม่เข้าใจ พูดแล้วพูดเล่า พูดแล้วพูดเล่า พูดแล้ว
มันไม่เข้าใจนะ เพราะว่าทิวภูมิมานะของคนมันไม่เหมือนกันใจ แต่เทวดา อินทร์ พรหมของเขา
ทิพย์สมบัติเขาเห็นของเขา เพราะอะไร เพราะว่าเขาได้สร้างบุญกุศลของเขาจนไปเกิดเป็น
เทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหมใช่ไหม

เวลาเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม เห็นไหม ดูลิ ในสมัยพุทธกาลมันมีเศรษฐีคน
หนึ่ง เขาเป็นเศรษฐีนะ แต่เวลาถูกเขาเจ็บไข้ได้ป่วยเขาไม่กล้าเรียกหมอมารักษา เขากลัวหมอ
จะเรียกค่ารักษาแพง สุดท้ายแล้วพอถูกเขาเจ็บไข้ได้ป่วยมาก เขาก็ไปเรียกหมอมา แล้วเอาลูก
ไปไว้ที่หน้าบ้าน เอาไว้ที่เรือนชานนะ กลัวหมอเขามาเห็นทรัพย์สมบัติของตนใจ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเห็น นี้อริสตรชนสตรึง โปรดสตร เห็นว่าเขาจะมี
อำนาจวาสนา แคเดินผ่านไปนะ นี้อยู่ในพระไตรปิฎก เวลาแคเดินผ่านไป แล้วคนมันป่วยไถ่
จะสิ้นชีวิต ก็เอานอนหันหน้าเข้าข้างฝา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเปล่งรัศมี
ฉัพพรรณรังสี

คนมันป่วยอยู่ มันเห็นแสงหรืออะไรมา หันออกมา โอ้โฮ! พระพุทธเจ้า ศาสดาโปรดสตร
มันอ้อมอกอ้อมใจมันนะ

พ่อแม่ของเรา คูลี เป็นเศรษฐีมีเงินมีทอง จะรักษาเรายังตระหนี่ถี่เหนียว ยังรังเกียจ องค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโปรดสตร เขาได้เห็นแสงฉัพพรรณรังสีนั้นเขาไปเกิดเป็นเทวดา นี
เวลาเขาเกิดเป็นเทวดา เห็นไหม

พ่อก็รักลูกมากนะ เพราะมีลูกชายคนเดียว สมบัติมหาศาลเลย แต่ก็ตระหนี่ว่าสมบัติ
ของเรา จะไม่ยอมให้ใครเห็น เพราะเดี๋ยวจะเรียกค่ารักษาแพง เวลาตายไปแล้ว ก็ลูกคนเดียว
ฝังศพไว้ใช่ไหม วันหนึ่งเข้ามาก็ไป ไปนั่งคร่ำครวญคิดถึง คิดถึงมัน รักมัน ห่วงใยมัน มานั่งคร่ำ
ครวญ

ไอ้ลูกชายไปเกิดบนสวรรค์ เห็นพ่อแม่ทุกวันเลย แล้วมาร่ำพืงใจ สิ่งนี้เราก็ไม่ได้ทำอะไร
เลย เพราะพ่อแม่ก็ไม่ทำอะไรเลย มันก็ไม่ได้ทำอะไรเลยใช่ไหม นีขนาดไม่ได้ทำอะไรเลย เจ็บไข้
ได้ป่วยขึ้นมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบิณฑบาตผ่านมา เราก็ไม่มีอะไรจะใส่บาตรท่าน
เพราะคนเจ็บคนป่วยไง ท่านเปล่งรัศมีมา แคเห็นรัศมีมันปลื้มใจ มันมีบุญกุศล มันสุขใจ ไปเกิด
เป็นเทวดานะ โอ้ย! พ่อเราเป็นเศรษฐีนะ ถ้าพ่อเราศรัทธาอะ พ่อเราทำบุญกุศลนะ มันจะได้บุญ
มากกว่าเราอีกนะ นีคิดถึง ยอยากโปรดพ่อ

เวลาเศรษฐีนั้นก็ไปร้องไห้ที่หลุมศพทุกวันๆ นะ วันนั้นเดินไป เอ๊ะ! เอ้ย!

เขาแปลงร่างมาเป็นเทพบุตรมานั่งร้องไห้ก่อนไง มานั่งร้องไห้อยู่มันนะ มานั่งร้องไห้ ไอ้
พ่อมา เอ้ย! วันนี้ใครมาร้องไห้ที่หลุมศพของลูก นีมาร้องไห้ แล้วร้องไห้ก็แปลกใจ เอ้ย! เอ็งเป็น
อะไร เอ็งมาร้องไห้ทำไม

ร้องไห้จะเอาดาวเอาเดือน

เศรษฐีมันก็ว่า มึงจะบ้าหรือ ดาวกับเดือนมันอยู่บนฟ้า ใครจะไปเอาได้

แล้วมึงมาร้องให้ คนตายไปแล้วมันจะฟื้นไหม

นี่ลูกไปแก้พ่อ นี่พ้นจากบ่วงที่เป็นโลกและบ่วงที่เป็นทิพย์ พ่อได้สตินะ เทวดาลูกก็สอนพ่อ เงินทองมากมายมหาศาล เวลาตระหนี่ถี่เหนียวตายไปแล้วก็เป็นอย่างนี้ เป็นศพมาอยู่ในหลุมนี้ มันจะได้สิ่งใดไป บุญกุศล ได้ทำบุญกุศลแล้ว บ่วงที่เป็นโลกและบ่วงที่เป็นทิพย์ เทศนาว่าการพ่อ อยากให้พ่อได้บุญกุศล

นี่เง สิ่งที่มีมันเป็นจริงๆ ใ้มันเรื่องในหัวใจของคน เทวดามันสอนง่าย มนุษย์มันสอนยาก เพราะมนุษย์มันมีกายกับใจๆ ไ้ เวลาร่างกายมันบีบคั้น มันต้องการปัจจัยเครื่องอาศัย

แล้วปัจจัยเครื่องอาศัย เวลาทางโลกเขา เขาบอกคุณภาพชีวิตๆ

คุณภาพชีวิตเขาฉันข้าวกับไข่พอแล้ว คุณภาพชีวิตนะ มันจะมีคุณภาพชีวิตอะไรของมันขึ้นมา

เวลาส่งเสริมขึ้นมาเป็นปัญหาสังคม แล้วก็มาอย่ามาแย้งกัน มาดูถูกดูแคลนกัน อาหารพื้นถิ่น อาหารท้องถิ่น ที่ไหนของเขาก็ดีของเขาทั้งสิ้น ถ้าดีของเขา มันเป็นประโยชน์กับร่างกาย มันเป็นประโยชน์กับเขาอยู่แล้ว ถ้าเป็นประโยชน์กับเขาอยู่แล้ว เรามีปัจจัยเครื่องอาศัยเพื่อเลี้ยงชีพ

เลี้ยงชีพไว้ทำไม

เกิดเป็นมนุษย์ เราอ่านพระไตรปิฎก มันมีนะ พวกสัตว์ พวกต่างๆ เวลาเขาเห็นมนุษย์มีอิสรภาพ เขาไปทำบุญกุศลกันนะ เวลาสัตว์มันคร่ำครวญในหัวใจนะ เวลาเป็นวัวเป็นควาย ถ้าเจ้าของไม่ผ่อนเชือกให้ก็ไม่ได้กิน ไม่ได้อยู่ เวลาจะกินอยู่ เวลาเกิดเป็นสัตว์มันก็มีความรู้สึกนะ เราต้องเอาใจเจ้านาย เพราะเจ้านายจะได้ไม่ทุบไม่ตี มันจะได้กินอาหารที่พอทนๆ ได้บ้าง เห็นไหม มันก็คิดของมัน มันก็คิด มันอยากเกิดเป็นมนุษย์ไ้ แต่เวลาเราเกิดเป็นมนุษย์แล้วเรามีกฎหมายคุ้มครอง เรามีสังคมที่ติงาม สิ่งนี้เราได้คิดหรือไม่ เราคิดได้หรือไม่

“อ้าว! หลวงพ่อ ตอนนี้เศรษฐีก็ไม่ได้มีนะ มีแต่ความทุกข์ความยาก”

ใช่ มันเป็นวงจรของเศรษฐกิจ มันมีขึ้นมีลง น้ำขึ้น น้ำลง เวลาน้ำท่าอุดมสมบูรณ์เราก็มีความสุขกัน เวลามันภัยแล้งขึ้นมาเราต้องช่วยเหลือเจือจานกัน เวลาน้ำมันท่วม ทางรัฐเขาก็ช่วยเหลือ ทุ้งยังชีพ ทุ้งยังชีพเพื่อยังชีพกันได้ พอยังชีพกันได้ เงินทองมหาศาลในธนาคาร ทรัพย์สินสมบัติเก็บไว้เลย มันเอาทุ้งยังชีพนี้ เพราะหิว ต้องกินนี่ก่อน นี่ไง แะยังชีพเท่านี้แหละ

ถ้ามันมีสติปัญญา เห็นไหม ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่เราไปวัดไปวากันก็ไปเพื่อเหตุนี้ไง ไปเพื่อเห็นว่าเรานี้มีคุณค่า ถ้าเรามีคุณค่าขึ้นมาแล้ว เรามีสามัญสำนึก ใช่ไหม สามัญสำนึกของคนดีไง คนดีในพระพุทธศาสนาไปวัดไปวา ไปวัดไปวาเพราะอะไร เพราะที่อกุศลทาน ที่ทรงศีลใจ

เราพยายามหาศีลหาธรรม ศีลธรรมเป็นอาหารของหัวใจ อาหารของร่างกายเราก็แสวงหาของเรา ถ้าแสวงหาของเราด้วยอำนาจวาสนาขึ้นมามันพอกอยู่พอกิน ถ้าพอกอยู่พอกินขึ้นมา รู้จักประหยัคมัธยัสถ์ขึ้นมา เราไม่ต้องไปพุ่มเพื่อยพุ่มเพ้อเห่อเหิมไปกับเขา พุ่มเพ้อเห่อเหิมไปกับเขานั่นนะกิเลสมันยุมันแห้ง มันทึ่มมันดำ มันไปของมันไม่มีที่สิ้นสุดหรอก

พอคิดเรื่องทางโลก เราอ่านหนังสือทางโลก มันเป็นเรื่องประโลมโลก มันมีความโศกความเศร้า ความพอใจ ความยิ้มแย้มแจ่มใสใจ เวลาอ่านหนังสือธรรมะไง อ่านหนังสือธรรมะท่านให้ระลึกถึงตัวของเราใจ ตัวของเรา เห็นไหม

พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูก เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เรามีพ่อแม่แม่ เรามีความกตัญญูกตเวทิต์ เราเห็นคุณค่าตรงนั้น พ่อแม่จะผิดบ้างถูกบ้างมันเรื่องธรรมดา ลึนกับพันมันอยู่ใกล้กัน ใช่ไหม ถ้าไปวัดไปवादด้วยกันมันส่งเสริมขึ้นมา เห็นไหม ไปวัดไปวา บุญกุศลใจ

สิ่งที่เราทำแล้วมันเป็นอาหารของใจๆ ใจ ถ้าเป็นอาหารของใจ หัวใจนี้ถ้ามีสติปัญญาขึ้นมา สิ่งใดที่มันจะไปเผาไปเผาผลาญ มันเผาผลาญธรรมดา ไฟสุ่มซอนๆ

คนเรามันมีอวิชา 'อวิชาอยู่'ที่จิตได้สำนึก เพราะหลวงปู่มันท่านสอน เวลาบอกอวิชาๆ

หลวงปู่มันว่า ทุกสรรพสิ่งมันมีเหตุมีผลของมัน มันต้องมีที่มาที่ไปของมัน

อวิชามันเกิดบนอะไร

หลวงปู่มั่นบอกวิชาเกิดบนฐิติจิต วิชาเกิดบนความรู้สึก ภาวสวะคือภพ ภพคือ
สิทธิ คือตัวตน นี่คือภพ

เวลาเราเกิดเป็นมนุษย์ เวลาภพชาติมันเป็นเรื่องผลของวิญญู แต่ถ้ามันไม่มีภาวสวะ ไม่
มีภพ ไม่มีปฏิสนธิจิต มันจะเกิดขึ้นมาได้ยังไง เวลามันเกิดขึ้นมาแล้ว ถ้าใครมีอำนาจวาสนา
ชีวิตก็ราบรื่น ถ้าใครไม่มีอำนาจวาสนาก็ล้มลุกคลุกคลาน ล้มลุกคลุกคลานมากน้อยแค่ไหน
ขึ้นมามันก็มีร่างกาย มีอวัยวะ ๓๒ เหมือนกัน มันมีความรู้สึกนึกคิดเหมือนกัน แต่ความรู้สึกนึก
คิดของคนมันคิดเผด็จตัวเองนะ “สังคมก็รังแกเรา พ่อแม่ก็ไม่รักเรา ไม่มีใครรักเราเลย”

เขายังไม่รักตัวมึงเลย ถ้าเขารักตัวมึงเอง มึงตั้งสติขึ้นมาสิ พ่อแม่ทำไมจะไม่รักเรา พ่อแม่
ให้คลอดออกมาเป็นเราอยู่ที่นี่ ทำไมพ่อแม่ไม่รักเรา แต่มันก็ธรรมดา มันเป็นไปโดยวิสัยใหม่
เพราะวัยเด็กมันก็คิดของมันไปอย่างหนึ่ง เวลาวัยทำงานก็คิดไปอย่างหนึ่ง เวลาชราคร่ำคร่ามัน
ก็คิดไปอย่างหนึ่ง เห็นไหม

เวลาเป็นผู้เฒ่าๆ ขึ้นมา ไม่ไถ่ฝั่ๆ ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด สักวันหนึ่งเรา
จะต้องตายไปทั้งหมดทั้งสิ้น เกิดมาเท่าไรก็ตายเท่านั้น แต่เวลาอยู่นี้มันเป็นโอกาสของเรา
เหมือนเวลาทำงาน เวลาทำงานขึ้นมาเราขยันหมั่นเพียรของเรา เวลาเลิกงานแล้วเราก็จบเรื่อง
การทำงานนั้น

นี่ก็เหมือนกัน เราเกิดเป็นมนุษย์ขึ้นมา ในปัจจุบันเรามีกายกับใจ เราต้องปากกัดตีน
ถีบเพื่อเลี้ยงร่างกายเราแน่นอน ถ้าไม่มีอาชีพ ถ้าเป็นผู้ชราไม่มีเบี้ยยังชีพ รัฐบาลเขาส่งเสริมทั้งสิ้น
เพราะอะไร เพราะสิ่งต่างๆ รัฐบาลเป็นผู้ปกครอง เขาต้องทำความดีๆ

แล้วความดีของใคร ความดีมากน้อยแค่ไหน

ความดีมันอยู่ที่ทัศนคติ ทัศนคติของคนที่มีมันดีงามมากมาย เวลาองค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาทัศนคติดี ทัศนคติที่ดีงาม พยายามแสวงหาสิ่งนั้นๆ แล้วมันเป็นเรื่อง
โลกๆ เรื่องโลกๆ คือเรื่องร่างกายนี้ แต่เรื่องของจิตใจ วัฒนธรรมประเพณี ประเพณีขึ้นมา เวลา
ถึงคราวหน้าสารท หน้าตรุษสารท ใครเป็นคนทำ แล้วประเพณีเดี๋ยวมันก็จะเจือจางไป

เราก็ฟันฟู่ๆ ฟันฟูก็นุ้ยทำทั้งนั้นนะ เวลามนุ้ยทำขึ้นมามันก็เป็นระบบเศรษฐกิจไปเลย เป็นคุณค่านะ ปีใหม่นี้มีเงินหมุนเวียนเท่าไร วันเข้าพรรษาจะมีเงินหมุนเวียนเท่าไร มันก็กลับมา กลับมาเพราะมนุ้ยทำทั้งนั้นนะ แล้วเราก็อยู่ในสังคม

หลวงตาท่านสอน แล้วเราชอบมาก

ใครจะดี ใครจะชั่วมันก็เรื่องของเขา เราจะทำความดีวะ

แต่เราจะทำคุณงามความดีเราต้องมีสติไง เพราะเราทำคุณงามความดีนี้ เพราะการย่ำคิดย่ำทำจะเป็นจิตจะเป็นนิสัยของเธอ

เราจะทำแต่คุณงามความดี เราอย่าคิดอย่าทำ จะว่าเราเสียเปรียบ เราโดนคนอื่นเอาัดเอาเปรียบ

เราจะเสียเปรียบ แต่เสียเปรียบด้วยมีสตินะ รู้ทันนะเว้ย แต่เราทำคุณงามความดีของเราวะ เราเสียสละวะ เราไม่ต้องการเป็นปมเป็นประเด็นขึ้นมาให้มีการกระทบกระทั่งกันแล้ว ถ้าเขาทำนะ เราเสียเปรียบด้วยความรู้ทันนะ เราเป็นคนไหนะ สักวันหนึ่งถ้าเขารู้ว่าเรารู้นะ เขาก็จะอายุไปเอง

แต่ถ้าเขาไม่รู้ เพราะอะไร เพราะว่าสภาพกรรม กรรมที่เกิดร่วมกันนะ บ้านเรือนไหนก็แล้วแต่ ถ้าเราอยู่ที่หมู่บ้านใดที่มีคนพาล มันคอยแต่ส่งเสียงดังทำให้เรากระทบกระทั่งกัน มันทุกข์เนาะ แต่บ้านใกล้เรือนเคียงเราเป็นคนดีๆ หมดเลย โอ้ย! มันสุขเนาะ แต่ทำไมเราหาอย่างนั้นไม่ได้ละ นี่ไง สภาพกรรม กรรมมันเกิดร่วมกันมา

เราก็พยายามทำคุณงามความดีของเรา ถ้าเรามีสิ่งใดก็ เออ! เวิร์ก มันมาเจอสภาพนี้ แต่ถ้าสังคมมันมีมากใช้ไหม มันไม่ใช่มีเราคนเดียวหรอก คนอื่นก็ทนไม่ได้หรอก

ทุกคนปรารถนาความสุข เกลียดความทุกข์ ความดีความชั่วทุกคนรู้ได้ทั้งสิ้น แต่สิ่งที่เรามีสติปัญญาบารมีของเราได้มากน้อยแค่ไหน ถ้าเรามีสติปัญญาบารมีได้มาก ถึงเวลาแล้วกฎหมายต้องจัดการเขาไป กฎหมายมีไว้บังคับใช้ ถ้าบังคับใช้ เส้นใครใหญ่ไง

เวลาวัยรุ่นนะ “มึงรู้จักฟอกไหม มึงรู้จักซื้อฟอกไหม”

มึงยังไม่รู้เลย มึงถามกูทำไม มันบ้าบอคอแตก มันบ้าบอคอแตกเพราะสังคมมันฝังหัวกันมาอย่างไร อยากจะเป็นคนที่มีสิทธิพิเศษ อยากจะเป็นอภิสิทธิ์ อภิสิทธิ์ก็ลาออกแล้ว

มันเป็นความคิดของเราเอง เราสร้างขึ้นมา แล้วเราก็เสพอารมณ์ของเราเอง เราเสพอารมณ์ของเราเองแล้วเราก็จะเป็นแบบนั้น

แต่เวลาเราฝึกหัดของเราๆ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สิ่งที่มีคุณค่าคือหัวใจของเรา นั่นนะ หายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโฮ อย่าไปคิดบ้าบอคอแตก ระลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราถอดองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พุทธะ เราอยู่กับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วพอเวลาจิตมันเป็นอิสระนะ สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี จิตสงบระงับ ฐิติ จิต จิตที่เวียนว้ายตายเกิดในวัฏฏะ

ไอ้ที่ว่าภพชาติไม่มี อะไรไม่มี

มึงลองทำดูสิ เอ็งเข้าไปสู่จิตของเอ็ง สิ่งที่ยืนยันคือจิตเดิมแท้ของเรา จิตเดิมแท้ของเราจะยืนยันเลยว่าวัฏฏะมีไหม นรกสวรรค์มีไหม เรามีไหม บุญมีไหม บาปมีไหม มันจะยืนยันกับจิตอันนั้นเลย พอยืนยันกับจิตอันนั้น ผู้ที่ทำความสงบของใจได้จะเคารพองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาก

เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาสอนถึงพุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน เดียวนี้หัวใจได้ตื่นขึ้นมาแล้ว

แต่ก่อนนั้นหัวใจมันหลับใหลโดยอวิชชา โดยพญามารครอบงำมันไว้ หัวใจของเราหลับใหลให้กิเลสมันชักนำไป อยากแข่งดีแข่งชั้วกับโลกเขา วันใดวันหนึ่งหัวใจมันตื่นขึ้นมา มันเปิดขึ้นมา สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี จิตมันตื่นขึ้นมา ไม่ต้องไปถามใครเลย มันเป็นสัจจะเป็นความจริงเลย แล้วจะไปถามพระ พระไม่ปฏิบัติมันไม่รู้อีกต่างหากนะ “เฮอะ! มีด้วยหรือ”

พระศึกษาธรรมะนะ เวลาเข้าไปถาม “เฮอะ มีด้วยหรือ” แต่ถ้าครูบาอาจารย์ที่ท่านปฏิบัติมาแล้วท่านยืนยันตรงนั้นไง สิ่งที่มีค่าๆ ไง

ชีวิตนี้มีค่ามาก ชีวิตเรามีค่ามาก มีค่าเพราะอะไร เพราะมันทำความดีความชั่วได้ มันประพฤติปฏิบัติได้ มันพ้นจากทุกข์ได้ มันมีอริยสัจใจของมันเป็นได้ มันทำได้ทุกอย่างเลย แต่

ตอนนี้มันโดนค้นหาความทะยานอยาก รู้สิ่งใดแล้วก็อยากได้อะไรดีครอบมันไว้ มันเลยไม่รู้จัก
ไ้

นี่ไปวัดไปวาไปเพื่อเหตุนี้ ที่เขาไปวัดไปวาไปประพฤติปฏิบัติกันนะ เรางงนะ เฮ้ย! เรามี
เวลารว่างมาวัดเนาะ

เรามีเวลารว่างเพราะเขาจัดสรรเวลาของเขา เขารู้จักการจัดสรร เขาเห็นคุณค่าของชีวิตนี้
แล้วเขาพยายามทำของเขาเพื่อประโยชน์กับเขา เขาถึงเป็นมนุษย์สมบูรณ์ไ้

ไ้เราเป็นคน คนอยู่นั่นนะ ไม่เสมอภาคเสียที แต่พอเป็นมนุษย์ที่อุดมสมบูรณ์ของเขา
เขารักตัวเขา เขารักจิตใจของเขา เขารักภพชาติที่ได้เกิดชาตินี้ แล้วเขาจะพยายามพิสูจน์สัจจะ
ความจริงในใจของเขา เอวัง